

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta (HE 294/2018 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Elli Nieminen, työ- ja elinkeinoministeriö
- lainsäädäntöneuvos Johannes Heikkinen, oikeusministeriö
- komentaja Sami Iso-Lauri, Pääesikunta
- siviilipalvelusjohtaja Mikko Reijonen, Siviilipalveluskeskus
- edustaja Esa Noresvuo, Aseistakieltäytyjäliitto - AKL ry
- puheenjohtaja Matias Pajula, Varusmiesliitto ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- sisäministeriö, pelastusosasto
- puolustusministeriö
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, tietosuojavaltuutetun toimisto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi siviilipalveluslakia. Muutoksilla mahdollistettaisiin siviilipalvelusvelvollisten paluu Puolustusvoimien reserviin myös sen vuoden jälkeen, jona velvollinen on täyttänyt 28 vuotta, jollei hän vielä ole aloittanut täydennyspalveluksen suorittamista. Ehdotuksessa muutettaisiin myös siviilipalvelushakemuksen käsittelyä erityisolioissa koskevia säännöksiä. Jatkossa kaikki sellaiset siviilipalvelusvelvolliset, joiden hakemus siviilipalvelukseen olisi hyväksytty ennen tasavallan presidentin päätöstä ylimääräisestä palveluksesta tai Puolustusvoimien osittaisesta tai yleisestä liikekannallepanosta, olisivat vapautettuja aseellisesta palveluksesta ilman erityisolioissa kyseeseen tulevaa vakaumuksentutkintaa. Muutosten tarkoituksena on parantaa siviilipalvelusvelvollisten yhdenvertaista kohtelua. Siviilipalveluslakiin tehtäisiin lisäksi maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta sekä Euroopan unionin yleisestä tietosuojasetuksesta ja henkilötietolain kumoamisesta johtuvat muutokset.

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

Siviilipalveluslain muutoksenhakusäännöksiä muutettaisiin hallinnon yleislakien mukaisiksi lisäämällä säännökset oikaisuvaatimusmenettelystä eräisiin siviilipalveluskeskuksen antamiin hallintopäätöksiin sekä muuttamalla lakia valitusviranomaisen ja valituskirjelmän toimittamisen osalta. Majoituskustannuksia koskevia säännöksiä muutettaisiin korottamalla valtion palvelupaikoille kustantamien majoituskorvausten määrää sekä muuttamalla nykyisin laissa olevaa kuntaryhmittelyä vastaamaan yleisestä asumistuesta annetussa laissa säädettyä kuntaryhmittelyä. Lakiin tehtäisiin lisäksi eräitä teknisiä korjauksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2019. Maakuntia koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2021.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esitykseen sisältyvät muutosehdotukset perustuvat siviilipalveluslain muutostarpeita selvittäneen työryhmän ehdotuksiin. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää siviilipalveluslakiin ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja siviilipalveluksen toimeenpanoa selkiyttävinä. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä eräin muutoksin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi mm. säännöksiä siviilipalvelukseen hakeneiden henkilöiden kohtelusta erityisolissa. Jatkossa kaikki ne, joiden siviilipalvelushakemus on hyväksytty ennen tasavallan presidentin päätöstä poikkeusoloista, ovat vapautettuja aseellisesta palveluksesta ilman vakaumuksentutkintaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan poistettavaksi ikäraja tilanteista, joissa siviilipalvelukseen hakenut reserviläinen haluaa palata takaisin puolustusvoimien reserviin. Esitetyt muutokset parantavat siviilipalvelusvelvollisten ja eri ikäisten täydennyspalvelusvelvollisten yhdenvertaista kohtelua ja ovat näin ollen kannatettavia. Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että laissa säädettävien majoituskorvausten tasoa korotetaan vastaamaan asumiskustannuksissa vuoden 2008 jälkeen tapahtunutta nousua.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että henkilöllä tulisi olla määrällisesti rajattu mahdollisuus siirtyä puolustusvoimien reservistä siviilipalvelukseen ja takaisin. Tältä osin valiokunta toteaa, että lakiesitykseen sisältyvän 100 §:n 3 momentin mukaan niin sanotun täydennyspalvelusvelvollisen hakemus asevelvollisuuslain mukaiseen palvelukseen voidaan hyväksyä pykälän 2 momentissa säädetyin edellytyksin kuitenkin niin, että hakemuksen hyväksymisen edellytyksenä ei sovelleta pykälän 2 momentissa säädettyä 28 vuoden ikärajaa. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan siviilipalveluskeskuksen on viipymättä hyväksyttävä siviilipalvelusvelvollisen hakemus, jos siinä ilmoitetaan, etteivät lain 1 §:ssä tarkoitetut vakaumuksen perustuvat syyt enää estä asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palveluksen suorittamista ja jos siviilipalvelusvelvollista ei ole aikaisemmin vastaavan hakemuksen perusteella hyväksytty näiden lakien mukaiseen palvelukseen. Hakemusta ei myöskään voida hyväksyä enää siviilipalveluksen aloittamisen jälkeen. Näin ollen hakemus täydennyspalveluksesta takaisin aseelliseen palvelukseen on mahdollista tehdä vain kerran ja ennen kuin täydennyspalvelus on aloitettu.

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on esitetty huomioita myös sellaisista asioista, joita koskevia ehdotuksia hallituksen esitykseen ei sisälly. Monet näistä aihekokonaisuuksista, kuten siviilipalveluksen kesto, siviilipalveluksesta kieltäytyvien vapausrangaistuksesta luopuminen ja siviilipalveluspaikkojen rajaaminen kokonaisturvallisuuden kannalta hyödylliseen viranomaiseen tai liikelaitokseen, ovat valiokunnan saaman selvityksen mukaan sellaisia, joita käsiteltiin siviilipalveluslain muutostarpeita selvittäneessä työryhmässä ja joista työryhmä ei päässyt yksimieliseen lopputulokseen. Valiokunta pitää valitettavana, etteivät osapuolet ole löytäneet yksituumaista ratkaisua kaikkiin esillä olleisiin kysymyksiin.

Valiokunta katsoo, että esimerkiksi siviilipalveluksen kestoja suhteessa kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 8/1976), viimeaikaisen oikeuskäytännön vaikutuksia totaalikieltäytyjien vapausrangaistuksiin, Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (645/1985) kumoamisen vaikutuksia samoin kuin siviilipalvelushakemuksen käsittelyä erityisoloissa koskevan 4 luvun säännösten ja siihen liittyvän vakaumuksentutkimamenettelyn tarpeellisuutta on syytä selvittää vielä jatkossa.

Siviilipalvelusrekisteri ja tietosuoja

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus siviilipalveluslain rekisterinpitäjiä koskevan 88 §:n 1 momentin muuttamiseksi siten, että säännöksessä täsmennettäisiin niitä tehtäviä, jotka kuuluvat siviilipalveluskeskukselle. Esityksessä ei ole ehdotettu muutettavaksi mainitun pykälän 3 ja 4 momentteja, joissa säädetään siviilipalveluspaikkojen sekä siviilipalvelusvelvollisen palveluskelpoisuutta määrittävien ja terveystarkastuksia suorittavien lääkärin ja siviilipalveluspaikan lääkärin rekisterinpitoon liittyvistä tehtävistä. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että tehtävien jakautuminen jää kokonaisuutena ehdotuksen perusteella edelleen epäselväksi erityisesti siviilipalveluspaikkojen ja lääkäreiden rekisterinpitoon liittyvien vastuualueiden osalta. Rekisterinpitäjiä koskevaa 88 §:ää samoin kuin 89 §:ää, jossa säädetään vastuusta siviilipalvelusrekisteriin talletetuista tiedoista, ehdotetaan näin ollen täsmennettäväksi Euroopan parlamentin ja neuvoston ns. yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 edellyttämällä tavalla.

Maakuntauudistukseen liittyvät säännökset

Perustuslakivaliokunta on korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa koskeneessa lausunnossaan (PeVL 33/2018 vp) kiinnittänyt huomiota siihen, että lakiin ei tullut käsillä olleessa tilanteessa ottaa sääntelyn selkeyden vuoksi säännöksiä, jotka liittyvät sote- ja maakuntauudistukseen sisältyviin lakiehdotuksiin tai lakiehdotuksilla perustettaviin viranomaisiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että kaksi siviilipalveluslain muutettavaksi ehdotettua pykälää linkittyvät osittain myös parhaillaan eduskunnan käsittelyssä olevaan maakuntauudistukseen. Ehdotetuilla 8 §:n 2 momentin 2 kohdan ja 65 a §:n 2 momentin 2 kohdan säännöksillä on tarkoitus mahdollistaa se, että siviilipalvelukseen kuuluvan työpalvelun voisi suorittaa maakunnan viranomaisten palveluksessa ja että maakunnan viranomainen ja sen liikelaitos voisi toimia liikekannallepanon aikaisena palveluspaikkana.

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että siviilipalvelusvelvollisten yhdenvertaista kohtelua parantavat säännökset ja tarvittavat teknisluonteiset muutokset toteutetaan maakuntauudistuksen käsittelyaikataulusta riippumatta. Näin ollen valiokunta pitää parhaimpana vaihtoehtona poistaa nyt käsiteltävänä olevasta lakiehdotuksesta maakuntien perustamiseen kytköksissä olevat säännökset. Tällöin voidaan varmistaa se, että siviilipalveluspaikoista ja liikekannallepanon aikaisista palveluspaikoista säädetään perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla asianmukaisesti voimassa olevaan lainsäädäntöön nojautuen.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

8 §. Siviilipalveluspaikat. Pykälän 2 momentin 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus maakunnan viranomaiseen ja sen liikelaitokseen yleisperusteluista ilmenevin perustein.

9 §. Siviilipalveluspaikkahakemuksen käsittely ja siviilipalveluspaikaoikeuden peruuttaminen. Pykälän 2 momentin viittaukset ehdotetaan muutettaviksi 8 §:n 2 momentin muutosten johdosta.

65 a §. Liikekannallepanon aikaiset palveluspaikat ja palveluspaikan määrääminen. Pykälän 2 momentin 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus maakunnan viranomaiseen ja sen liikelaitokseen yleisperusteluista ilmenevin perustein. Asiantuntijakuulemisessa saadun selvityksen perusteella pykälän 3 momenttia on lisäksi tarvetta täydentää viittauksella valmiuslain (1552/2011) mukaiseen väestönsuojeluvollisuuteen. Voimassa olevien siviilipalveluslain liikekannallepanon aikaista palvelusta koskevien säännösten tarkoituksena on ollut, ettei siviilipalveluslain liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen määrääminen estä muiden lakisäateisten varausten ja velvollisuuksien täyttämistä. Esityksessä ehdotetuilla liikekannallepanon aikaista palvelusta koskevilla säännöksillä ei ole tarkoitus muuttaa tätä nykytilaa. Koska valmiuslain mukaista työvelvollisuutta tai terveydenhuollon työvelvollisuutta suorittavaa henkilöä ei esityksessä ehdotettavalla tavalla määrätä suorittamaan liikekannallepanon aikaista palvelusta liikekannallepanon aikaisiin palveluspaikkoihin, on johdonmukaista, että vastaava menettely koskee myös valmiuslain mukaista väestönsuojeluvollisuutta suorittavaa henkilöä.

88 §. Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijät. Siviilipalveluslain 88 §:ää ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Uuden 1 momentin mukaan siviilipalveluskeskus toimii siviilipalvelusrekisterin rekisterinpitäjänä. Pykälän 2 momentissa säädetään käyttöoikeuksien myöntämisestä siviilipalvelusrekisteriin voimassa olevan säännöksen 2 momenttia vastaavasti. Pykälän 3 ja 4 momentissa säädetään puolestaan jatkossa siitä, että siviilipalveluspaikat sekä siviilipalvelusvelvollisen palveluskelpoisuutta määrittelevät ja terveystarkastuksen suorittavat lääkärit ja siviilipalveluspaikan lääkärit määrittävät EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitetuiksi henkilötietojen käsittelijöiksi.

Muutosten tarkoituksena on selkeyttää siviilipalvelusrekisterin rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijöiden roolia lainsäädännössä ja suhteessa rekisteröityihin. Muutoksen tarkoituksena ei sen sijaan ole muuttaa nykytilaa sen suhteen, miten siviilipalveluskeskus, palveluspaikat ja pykälän 4 momentissa mainitut lääkärit käsittelevät siviilipalvelusvelvollisten henkilötietoja siten kuin heillä toimivaltaansa kuuluvien tehtävien osalta on oikeus.

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

89 §. Vastuu siviilipalvelusrekisteriin talletetuista tiedoista. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetään rekisterinpitäjän ja 88 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelijöiden vastuusta rekisteriin tallettamiensa tietojen virheettömyydestä. Henkilötietojen käsittelijöinä toimivien siviilipalveluspaikkojen ja siviilipalvelusvelvollisen lääkärin-tarkastuskorttia täyttävien lääkäreiden vastuut rajoittuvat siihen aikaan, jolloin heillä tosiasiallisesti on pääsy siviilipalvelusrekisteriin tai kun heillä on siviilipalvelusvelvollista koskeva lääkärin-tarkastuskortti käytettävissään. Säännös ei muuta tai poista tietosuojasetuksen 24 artiklassa säädettyä rekisterin pitäjän vastuuta, mutta säännös on tarpeen siviilipalvelusrekisteriin tietoja tallettavien vastuun korostamiseksi. Käytännössä vastuusta on sovittava tarkemmin rekisterinpitäjänä toimivan siviilipalveluskeskuksen ja henkilötietojen käsittelijöiden välillä tehtävässä tietosuojasetuksen 28 artiklan mukaisessa sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa.

102 §. Hallinnon yleislakien soveltaminen. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi tietosuojalain säädösnumerolla.

Voimaantulosäännös. Koska maakuntauudistukseen liittyvät säännökset ehdotetaan poistettavaksi laista, ehdotetaan myös voimaantulosäännöstä muokattavaksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 294/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

siviilipalveluslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siviilipalveluslain (1446/2007) 8, 9, 13, 18, 47 ja 65 §, 12 luvun otsikko, 88 ja 89 §, 92 §:n 1 momentti, 94, 96, 97, 100 ja 102 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 § osaksi laissa 940/2013, 88 §:n 1 momentti laissa 940/2013 ja 94 § osaksi laissa 307/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 65 a § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

8 §

Siviilipalveluspaikat

Siviilipalveluspaikan tehtävänä on siviilipalvelusvelvollisen palvelustehtävien määrääminen, palvelustehtäviin liittyvän perehdyttämisen järjestäminen sekä siviilipalvelusvelvollisen ylläpito, palvelukseen liittyvä valvonta ja rekisteritietojen ylläpitäminen palveluksen aikana. Lisäksi siviilipalveluspaikan on pyydettyä annettava palveluksessaan olevalle siviilipalvelusvelvolliselle passin hakemista varten passilain 8 §:ssä tarkoitettu siviilipalvelustodistus.

Siviilipalveluspaikkana voi toimia siviilipalveluskeskus tai sen hyväksymä:

1) valtion viranomainen tai liikelaitos, valtion itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai julkisoikeudellinen yhdistys;

~~2) maakunnan viranomainen tai liikelaitos lukuun ottamatta asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain (/) 16 §:ssä tarkoitettua maakunnan liikelaitoksen sosiaali- ja terveyskeskusta ja suunhoidon yksikköä;~~

2) kunnan viranomainen tai kunnallinen liikelaitos;

3) yliopistolain (558/2009) 1 §:ssä mainittu yliopisto;

4) ammattikorkeakoulu, jolla on ammattikorkeakoululain (932/2014) 7 §:ssä tarkoitettu toimilupa;

5) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä;

6) Pelastusopisto;

7) uskonnonvapauslain (453/2003) 2 §:ssä tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta tai sen seurakunta;

8) yleishyödyllistä toimintaa harjoittava yksityisoikeudellinen yhteisö, yhdistys tai säätiö.

Siviilipalveluspaikkana ei voi kuitenkaan toimia:

1) puolustusministeriö taikka sen hallinnonalan virasto tai laitos;

2) puolueräkisteriin merkitty puolue;

3) eduskuntaryhmistä annetussa laissa (979/2012) tarkoitettu eduskuntaryhmä;

4) työmarkkinajärjestö;

5) yhteisö, jonka pääasiallisena tarkoituksena on voiton tai muun välittömän taloudellisen ansion hankkiminen yhteisölle tai sen toimintaan osallisille;

6) yhteisö, jolla ei ole toimintaedellytyksiä suorittaa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä tai järjestää riittävää siviilipalvelusvelvollisen ohjausta ja valvontaa työpalvelun aikana.

Siviilipalveluspaikan henkilöstöön sovelletaan heidän käsitellessään siviilipalvelusasioita rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

9 §

Siviilipalveluspaikkahakemuksen käsittely ja siviilipalveluspaikkaoikeuden peruuttaminen

Siviilipalveluskeskus päättää siviilipalveluspaikan hyväksymisestä hakemuksesta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siihen tulee sisältyä tarpeelliset tiedot hakijan edellytyksistä selviytyä siviilipalveluspaikalta edellytettävistä taloudellisista ja hallinnollisista velvoitteista. Hakemuk-

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

seen ja sen hyväksymistä koskevaan päätökseen on sisällytettävä myös tieto 45 §:ssä tarkoitettua siviilipalvelusvelvollisten valvonnasta vastaavasta henkilöstä.

Siviilipalveluskeskuksen on pyydettävä siviilipalveluspaikkahakemuksesta pääesikunnan lausunto ennen 8 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua uskonnollisen yhdiskunnan tai sen seurakunnan sekä saman momentin 8 kohdassa tarkoitettua yhteisön, yhdistyksen tai säätiön hakemuksen ratkaisemista.

Jos siviilipalveluspaikka olennaisesti laiminlyö 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua velvoitetta, siviilipalveluskeskus voi siviilipalveluspaikkaa kuultuaan peruuttaa siltä oikeuden toimia siviilipalveluspaikkana. Peruuttamispäätös on tehtävä kirjallisesti. Päätös ei estä uuden siviilipalveluspaikkahakemuksen tekemistä.

13 §

Siviilipalvelushakemuksen käsittely

Siviilipalvelushakemus on käsiteltävä viipymättä. Kutsuntalautakunnan tai Puolustusvoimien aluetoimiston on hyväksyttävä hakemus, jos se täyttää 12 §:ssä asetetut vaatimukset. Joukko-osaston komentajan ja siviilipalveluskeskuksen on toimitettava saapunut hakemus hyväksymistä varten Puolustusvoimien aluetoimistolle. Kutsuntalautakunnan ja Puolustusvoimien aluetoimiston on viipymättä ilmoitettava siviilipalveluskeskukselle siviilipalvelushakemuksen hyväksymisestä.

Hakija on hakemuksen hyväksymisen jälkeen siviilipalvelusvelvollinen ja vapautettu asevelvollisuuslaissa tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitettua palveluksen suorittamisesta.

Siviilipalvelushakemuksen käsittelystä asevelvollisuuslain 83 §:ssä tarkoitettua ylimääräisen palveluksen ja mainitun lain 86 §:ssä tarkoitettua Puolustusvoimien osittaisen tai yleisen liikekannallepanon aikana säädetään 18 §:ssä.

18 §

Siviilipalvelukseen hakeminen erityisolaisissa

Jos siviilipalvelushakemusta ei ole hyväksytty 13 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ennen kuin tasavallan presidentti on antanut asevelvollisuuslain 83 §:ssä tarkoitettua päätöksen ylimääräisestä palveluksesta taikka päätöksen Puolustusvoimien osittaisesta tai yleisestä liikekannallepanosta, hakemus toimitetaan välittömästi 19 §:ssä tarkoitettua asevelvollisten vakaumuksentutkintalautakunnan ratkaistavaksi.

47 §

Majoituksen osoittaminen ja majoituskorvaukset

Siviilipalveluspaikan on osoitettava kirjallisesti siviilipalvelusvelvolliselle majoitus työpalvelun alkaessa.

Valtio korvaa hakemuksesta siviilipalveluspaikalle siviilipalvelusvelvollisen majoituksesta aiheutuneita kustannuksia enintään toteutuneiden asumiskustannusten mukaisesti. Korvattavia

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

asumiskustannuksia ovat vuokra, muu vastike tai niihin rinnastettava muu sopimukseen perustuva kiinteän suuruinen kuukausittainen asumismeno, ei kuitenkaan rahoitusvastike tai siviilipalvelusvelvollisen asuntolainan pääomalyhennys.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen majoituskorvauksen enimmäismäärä määräytyy lisäksi osoitetun majoituksen sijaintipaikkakunnan mukaan seuraavasti:

- 1) I kuntaryhmä: Helsinki, enintään 310 euroa kuukaudessa;
- 2) II kuntaryhmä: Espoo, Kauniainen ja Vantaa, enintään 280 euroa kuukaudessa;
- 3) III kuntaryhmä: Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Nokia, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Siuntio, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti, enintään 250 euroa kuukaudessa;
- 4) IV kuntaryhmä: Muut kunnat, enintään 180 euroa kuukaudessa.

Jos siviilipalveluspaikka osoittaa siviilipalvelusvelvollisen majoitukseksi siviilipalvelusvelvollisen vanhempien omistaman tai vuokraaman asunnon, on korvattavien majoituskustannusten määrä enintään 100 euroa kuukaudessa.

Siviilipalveluspaikan on haettava majoituskorvauksia siviilipalveluskeskukselta viimeistään sen kalenterivuoden päättyessä, johon majoituskustannukset kohdistuvat. Siviilipalveluspaikan on esitettävä maksamistaan majoituskustannuksista luotettava selvitys.

65 §

Liikekannallepanon aikainen palvelus

Tasavallan presidentti päättää valtioneuvoston esityksestä siviilipalvelusvelvollisten liikekannallepanosta.

Siviilipalvelusvelvolliset määrätään liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen siviilipalveluskeskuksen määräyksellä tai tarvittaessa työ- ja elinkeinoministeriön kuulutuksella. Palvelukseen voidaan määrätä astumaan heti. Asevelvollisuuslain 86 §:ssä tarkoitettujen Puolustusvoimien osittaisen liikekannallepanon aikana palvelukseen voidaan määrätä siviilivarantoon kuuluva siviilipalvelusvelvollinen. Puolustusvoimien yleisen liikekannallepanon aikana palvelukseen voidaan määrätä myös lisävarantoon kuuluva siviilipalvelusvelvollinen, 50 vuotta täyttäneet voidaan määrätä palvelukseen kuitenkin ainoastaan eduskunnan suostumuksella.

Asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana terveydellisistä syistä vapautettu siviilipalvelusvelvollinen voidaan yleisen liikekannallepanon aikana määrätä 24 §:ssä tarkoitettuun palveluskelpoisuustarkastukseen sekä määrätä palvelukseen, jos hänet todetaan palveluskelpoiseksi.

65 a §

Liikekannallepanon aikaiset palveluspaikat ja palveluspaikan määrääminen

Siviilipalvelusvelvollisen liikekannallepanon aikainen palvelus suoritetaan liikekannallepanon aikaisessa palveluspaikassa sen johtamana ja alaisuudessa.

Liikekannallepanon aikaisena palveluspaikkana voi toimia:

- 1) ministeriöt ja niiden hallinnonalalla toimivat virastot, viranomaiset, julkisoikeudelliset yhteisöt ja -laitokset lukuun ottamatta puolustusministeriötä ja sen hallinnonala;

- 2) ~~maakunnan viranomainen tai liikelaitos;~~

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

- 2) kunnan viranomainen tai kunnallinen liikelaitos;
- 3) yliopistolain 1 §:ssä mainittu yliopisto;
- 4) ammattikorkeakoulu, jolla on ammattikorkeakoululain 7 §:ssä tarkoitettu toimilupa;
- 5) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä;
- 6) Pelastusopisto;

Siviilipalveluskeskus määrää liikekannallepanotilanteessa 2 momentissa tarkoitettujen palvelupaikkojen käyttöön niiden pyynnöstä tarpeelliseksi katsomansa määrän siviilipalvelusvelvollisia, joita ei ole 67 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla vapautettu palveluksesta tai varattu terveydenhuollon ammattihenkilöstöä poikkeusoloissa koskevan varausjärjestelmän puitteissa terveydenhuollon tehtäviin taikka määrätty valmiuslain (1552/2011) mukaisesti suorittamaan yleistä työvelvollisuutta, terveydenhuollon työvelvollisuutta tai väestönsuojeluvelvollisuutta.

Puolustusvoimilla on 1 momentin estämättä oikeus määrätä liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen siviilipalvelukseen hakenut henkilö, jonka hakemus on 18 §:n nojalla toimitettu vakuumusentutkintalautakunnalle ja jonka tutkittu vakaumus ei estä sijoittamista Puolustusvoimien palvelukseen.

12 luku

Siviilipalvelusrekisteri ja tietosuoja

88 §

Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijät

Siviilipalveluskeskus on siviilipalvelusrekisterin rekisterinpitäjä.

Siviilipalveluskeskus määrittelee eri käyttäjäryhmille työtehtävien edellyttämät käyttöoikeudet siviilipalvelusrekisteriin. Siviilipalveluskeskus myöntää käyttöoikeudet siviilipalveluskeskuksen henkilöstölle ja 45 §:ssä tarkoitetuille siviilipalveluspaikkojen vastuuhenkilöille. Vastuuhenkilöt myöntävät siviilipalveluskeskuksen antaman luvan puitteissa siviilipalvelusrekisteriin rajatut käyttöoikeudet siviilipalveluspaikan muille siviilipalvelusvelvollisten asioita hoitaville henkilöille.

Siviilipalveluspaikat toimivat luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä *tietosuoja-asetus*, tarkoitettuina henkilötietojen käsittelijöinä palveluksessaan olevien siviilipalvelusvelvollisten jäljempänä 90 §:n 1 momentissa yksilöityjen tietojen osalta.

Siviilipalvelusvelvollisen palveluskelpoisuutta 23 §:n perusteella määrittelevät ja terveystarkastuksen 24 §:n nojalla suorittavat lääkärit ja siviilipalveluspaikan lääkärit toimivat tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuina henkilötietojen käsittelijöinä siviilipalvelusvelvollisen lääkärintarkastuskorttiin merkittävien tietojen osalta.

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

89 §

Vastuu siviilipalvelusrekisteriin talletetuista tiedoista

Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä, joka tallettaa siviilipalvelusrekisteriin tietoja, vastaa rekisteriin talletettujen tietojen virheettömyydestä.

92 §

Tietojen poistaminen siviilipalvelusrekisteristä

Siviilipalvelusvelvollista koskevat 90 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot ja 90 §:n 2 momentissa tarkoitetut lääkärintarkastuskorttiin merkittävät tiedot poistetaan siviilipalvelusrekisteristä sen vuoden lopussa, jona siviilipalvelusvelvollinen täyttää 60 vuotta. Tiedot siirretään tällöin Kansallisarkistoon.

94 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, siviilipalvelusrekisteristä voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa:

1) Maahanmuuttovirastolle siviilipalveluksen suorittamista koskevia tietoja kansalaisuusasiain käsittelemistä varten; ja

2) palveluksessa olevan tai olleen siviilipalvelusvelvollisen työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 5 §:n soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa.

Siviilipalveluskeskus saa luovuttaa tässä pykälässä mainitut tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa. Ennen tietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja pyytävän on esitettävä selvitys tietojen suojauksesta.

96 §

Muutoksenhaku siviilipalveluskeskuksen ja siviilipalveluspaikan päätökseen

Siviilipalveluskeskuksen päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, siviilipalvelukseen määräämistä, täydennyspalvelukseen määräämistä, lykkäystä, siviilipalveluspaikan määräämistä, palveluksesta vapauttamista tai täydennyspalveluksesta vapauttamista saa vaatia oikaisua siviilipalveluskeskukselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Siviilipalvelukseen määräämistä, täydennyspalvelukseen määräämistä, lykkäystä, siviilipalveluspaikan määräämistä, palveluksesta vapauttamista tai täydennyspalveluksesta vapauttamista koskeva oikaisuvaatimus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

Siviilipalveluskeskuksen siviilipalveluspaikan siirtoa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, siviilipalveluskeskuksen antamaan muuhun kuin 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja siviilipalveluspaikan antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kotiuttamista koskeva valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

97 §

Muutoksenhaku kurinpitorangaistukseen

Siviilipalvelusvelvollinen, jolle on määrätty kurinpitorangaistus, saa hakea muutosta rangaistuksen määräämistä koskevaan päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Kurinpitorangaistus voidaan panna täytäntöön välittömästi siviilipalveluskeskuksen päätöksen antamisen jälkeen, jollei kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano siviilipalvelusvelvollisen jäljellä olevan palvelusajan kuluessa muutoin ole mahdollista.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

100 §

Hakeutuminen asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaiseen palvelukseen

Siviilipalvelusvelvollisen, joka haluaa siirtyä suorittamaan asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelusta, on haettava tätä kirjallisesti siviilipalveluskeskukselta.

Siviilipalveluskeskuksen on viipymättä hyväksyttävä hakemus, jos siinä ilmoitetaan, etteivät 1 §:ssä tarkoitettut vakaumukseen perustuvat syyt enää estä asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palveluksen suorittamista ja jos siviilipalvelusvelvollista ei ole aikaisemmin vastaavan hakemuksen perusteella hyväksytty näiden lakien mukaiseen palvelukseen. Hakemusta ei voida hyväksyä enää siviilipalveluksen aloittamisen jälkeen eikä sen vuoden päätyttyä, jona siviilipalvelusvelvollinen on täyttänyt 28 vuotta.

Edellä 58 §:n 1 momentissa tarkoitettua siviilipalvelusvelvollisen hakemusta asevelvollisuuslain mukaiseen palvelukseen voidaan hyväksyä 2 momentissa säädetyin edellytyksin. Hakemuksen hyväksymiseen ei kuitenkaan sovelleta 2 momentissa säädettyä ikärajaa.

Jos 1 momentissa tarkoitettu hakemus on jätetty siviilipalvelusvelvollisen jo saatua määräyksen siviilipalvelukseen, siviilipalvelusvelvollisen on kuitenkin noudatettava annettua määräystä siihen asti, kunnes siviilipalveluskeskus ratkaisee hakemuksen ja peruuttaa antamansa määräyksen.

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2018 vp

Siviilipalveluskeskuksen on viipymättä ilmoitettava hakemuksen hyväksymisestä Puolustusvoimien aluetoimistolle.

102 §

Hallinnon yleislakien soveltaminen

Tämän lain mukaisen hallintoasian käsittelyssä sovelletaan hallintolakia, kielilakia (423/2003), tietosuojalakia (1050/2018), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . ~~Sen 8 §:n 2 momentin 2 kohta ja 65 a §:n 2 momentin 2 kohta tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.~~

Helsingissä 21.2.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Juha Rehula kesk
jäsen Eero Reijonen kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Martti Talja kesk
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen